

KÄSKKIRI

27. august 2025 nr 1.1-2/118

Viibimiskeelu kehtestamine

1. RESOLUTSIOON

1. Kohaldan viibimiskeeldu järgmiselt:

- 1.1. Maag Agro AS'ile (aadress Kuudeküla, Viljandi vald, Viljandi maakond) kuuluvates hoonetes, territooriumil ja lähiümbruses, viibimiskeelu ala on tähistatud kaardil (Lisa 1 – Maag Agro);
- 1.2. Eesti Tõusigade Aretusühistu (aadress Vana-Adra, Vasula alevik, Tartu vald, Tartu maakond) kuuluvates hoonetes, territooriumil ja lähiümbruses, viibimiskeelu ala on tähistatud kaardil (Lisa 2 – Aretusühistu);

2. Keelan punktis 1.1-1.2 nimetatud sigu pidavatele ettevõtetele kuuluvates hoonetes, territooriumil ja lähiümbruses vastavalt kaardil tähistatud alale kolmandate isikute viibimise ja kohustan neid sellest kohast lahkuma.
3. Punktiga 2 kehtestatud viibimiskeeld kehtib 27.08.2025 kl 21.00 kuni 27.09.2025 kl 21.00 või edasiste korraldusteni.
4. Kohustan tagama viibimiskeelust läbipääsu elanikele ja isikutele, kes vajavad seda tööülesannete täitmiseks.
5. Amet teavitab massiteabevahendi kaudu avalikkust viibimiskeelu kehtestamisest ja selle lõpetamisest.

2. FAKTILISED JA ÕIGUSLIKUD PÕHJENDUSED

1. Veterinaarseaduse (järgnevalt VS) § 73 lg 1 kohaselt veterinaarjärelevalvet teostab ja veterinaarkontrolli teeb Põllumajandus- ja Toiduamet (järgnevalt ka PTA).
2. VS § 73 lg 7 järgi veterinaarjärelevalvet teostatakse ning veterinaarkontrolli tehakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/625 ning muude asjakohaste õigusaktide kohaselt.
3. VS § 6 lg 1 järgi loomataud käesoleva seaduse tähenduses on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 (järgnevalt ka loomatervise määrus) artikli 5

lõike 1 punktis a ja II lisas loetletud loomahaigus, sealhulgas zoonoos või muu loomahaigus, mille on põhjustanud bioloogiline haigusetekiitaja, mis võib kas otseselt või keskkonna vahendusel kanduda ühelt loomalt teisele, loomalt inimesele ja vastupidi.

4. Eriti ohtlik loomataud veterinaarseaduse tähenduses on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 artikli 9 lõike 1 punktis a osutatud loetelus nimetatud loomataud, sh sigade Aafrika katk (järgnevalt SAK).
5. VS § 9 p 1 sätestab, et Põllumajandus- ja Toiduamet on pädev asutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 artikli 4 punkti 55 tähenduses. Viidatu kohaselt on PTA liikmesriigi veterinaarakeskasutus, mis vastutab määruse 2016/429 kohaselt ametlike kontrollide korraldamise ja muude ametlike toimingute eest.
6. VS § 75 lg 1 kohaselt on PTA'l õigus kohaldada veterinaarjärelevalve teostamiseks korrakaitseaduse §-des 30–32, 44 ja 49–53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras. Ametil on õigus otsustada VS § 75 lg 2 ja 3 kohaselt korrakaitseaduse §-s 44 sätestatud viibimiskeeldu rakendamine ning keelata isiku viibimise teatud kohas, kohustada teda sellest kohast lahkuma või sellele kohale teatud kaugusele lähenemisest hoiduma, kui see on vajalik loomataudi ennetamiseks või tõrjeks.
7. Veterinaarjärelevalveametnik võib korrakaitseaduse §-s 44 sätestatud viibimiskeeldu kohaldada kuni 12 tundi. Üle 12 tunni võib viibimiskeeldu kohaldada üksnes Põllumajandus- ja Toiduameti peadirektori otsusel (VS § 75 lg 3).
8. Käesolev otsus on antud Põllumajandus- ja Toiduameti peadirektori poolt Maaeluministri 18.augusti 2020 määruse nr 57 „Põllumajandus- ja Toiduameti põhimäärus“ § 8 lg lõike 3 ning VS § 75 lg 3 koosmõjus.
9. KorS § 44 lg 1 p 6 kohaselt on PTA-l õigus ajutiselt keelata isiku viibimine teatud isiku läheduses või teatud kohas, kohustada teda selle isiku lähedusest või sellest kohast lahkuma või isikule või kohale teatud kaugusele lähenemisest hoiduma riikliku järelevalve meetme kohaldamise tagamiseks. KorS § 44 lõike 1 p 2 kohaselt on PTA'l õigus rakendada viibimiskeeldu ülekaaluka avaliku huvi kaitseks.
10. Põllumajandus- ja Toiduameti hinnangul on otstarbekas ja põhjendatud rakendada ennetavalt KorS § 44 lg 1 p 6 alusel viibimiskeeldu riikliku järelevalve meetme kohaldamise tagamiseks (taudi leviku tõkestamiseks) ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks (KorS § 44 lg 1 p 2).
11. Amet on veterinaarjärelevalve käigus käesoleval suvel 2025. a ja kuni käesoleva otsuse tegemiseni SAK'i diagnoosinud kokku 8 farmis: 30.06 Tempo seafarm (Viljandimaa, Mulgi vald), üle 2700 kodusea; 18.07 Kisla seafarm (Tartumaa, Kastre vald), üle 6000 kodusea; 24.07 Porkna talu (Tartumaa, Tartu vald), 9 kodusiga; 25.07 Petlema farm (Raplamaa, Kehtna vald), 4000 kodusiga; 29.07 Nurme farm (Viljandimaa, Viljandi vald) 4500 kodusiga, 12.08 Ilmatsalu sigala (Tartumaa, Tartu linn), 2000 kodusiga; 13.08 Kuula sigala (Põlvamaa, Kanepi vald), 6700 kodusiga, Tässi talu, u 250 kodusiga.
12. Eriti ohtlik loomataud SAK levib Eesti metsseapopulatsioonis kiirelt ja ulatuslikult ning viiruse suure levimuse tõttu nakatuvad ka järjest uued koduseakarjad.

13. Vastavalt KorS § 2 lg 4 sätestatule on riiklik järelevalve korrakaitseorgani tegevus eesmärgiga ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada korrarikkumine. Korrarikkumine on avaliku korra kaitsealas oleva õigusnormi või isiku subjektiivse õiguse rikkumine või õigushüve kahjustamine. Korrakaitseõiguse eesmärk on kaitsta isikute elu, tervist, füüsilist vabadust ja asju ka sellisel juhul, kui oht või kahjustus ei lähtu õigussubjektist – sellisteks on nt loodusjõududest (torm, välk, üleujutus), nakkushaigustest, metsloomadest või õnnetusjuhtumitest lähtuvad ohud.¹ Loomapidamisettevõttes diagnoositud sigade Aafrika katk kuulub eriti ohtlike loomataudide hulka, mille levikut tuleb takistada ning vajadusel konkreetsetes taudipunktis kohaldada tauditõrje meetmeid (s.o viia läbi loomade hukkamine, taudipunkti puhastus, korjuste hävitamine) korrarikkumise kõrvaldamiseks. Vaadates Eestis tuvastatud juhtumite arvu on PTA¹ põhjendatud alus arvata, et taudi levik Eestis on olnud ja on jätkuvalt väga kiire (vt p 11).
13. Maag Agro AS näol on tegemist Eesti suurima kodumaisel kapitalil põhineva põllumajandusettevõttega, ettevõtte on Eesti suurim seakasvataja. Ettevõtte taastootmise pool (poegimissigala) tagab ca 45% Eesti seakasvatuse püsimise. Maag Agro AS juhatuse liikme P. Dreimanni sõnul kahtlustati 15.08.2025. a sigadel esinenud haigustunnuste esinemisel SAK'i nakatumist (verejooksud sigadel). Surnuna leitud 8 seast võeti proovid ja saadeti laborisse uurimisele. PTA Lõuna regiooni juhataja I. Saavo kehtestas koheselt Maag Agro AS Ekseko sigalale kitsendused. Proovid PCR meetodil Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskuses olid negatiivsed ehk taudi esinemine selles farmis ei leidnud kinnitust. Taud nimetatud ettevõtte farmis Ekseko omaks ettevõttele ja kogu Eestile väga ulatuslikku mõju (Eesti sealihatööstusele), mõjutades väga suurel määral meie isearustatust ja toidujulgeolekut. Eriti ohtliku loomataudi levikuga kaasneb suur majanduslik kahju, kuna spetsiifiline ravi ja vaktsiin puuduvad ja loomad tuleb hukata. Taudi kiire levik ohustab ka ülejäänud Eesti seakasvatuse ettevõtteid. Sellest taastumiseks kuluks aastaid. Lisaks kaasnevad SAK-i levikuga kaubanduslikud piirangud ka sealihale ja sealihatoodete ekspordile. Seega on viibimiskeelu kehtestamine põhjendatud ka ülekaaluka avaliku huvi kaitseks.
14. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määruse (EL) 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus) preambula p 18 kohaselt inimeste poolt peetavatel loomadel (*nt kodusigadel*) esinevatel taudidel võib olla kahjulik mõju põllumajandus- ja vesiviljelussektorile, rahvatervisele, keskkonnale ja bioloogilisele mitmekesisusele. Preambula p 92 järgi peaks pädev asutus pärast loetellu kantud taudi esinemise kinnitamist rakendama vajalikke tauditõrjemeetmeid, kehtestades vajaduse korral piirangutsoonid, et kõnealune taud likvideerida ja ennetada selle edasikandumist. Määruse (EL) 2016/429 artiklis 61 on sätestatud, et kui A-kategooria taud on kinnitust leidnud, kohaldatakse ettevõtetes ja muudes kohtades tauditõrjemeetmeid.
15. Tauditõrje meetmete läbiviimise juures ei tohi viibida kõrvalisi isikuid ning tõrjetoimingutega seotud isikud peavad saama häiringuteta oma tegevust teostada. Sigade Aafrika katk on eriti ohtlike loomataudide hulka kuuluv haigus ning tõrjemeetmete takistamine kolmandate isikute poolt võib ohustada bioturvalisust ning takistab loomataudi leviku kiiret tõkestamist. Taudikoldes tõrjemeetmete rakendamisega kaasnev viivitamine suurendab tõenäosust/ohtu sigade täiendavaks

¹ M.Laaring, S.Pars, H.Kranich, E.Nuka, J.Kiviste, M.Mikiver, T.Roosve, Ü.Vanaisak. Korrakaitseaduse kommenteeritud väljaanne(2017), lk 18

nakatumiseks ning haiguse edasiseks levikuks. Viibimiskeelu kohaldamine peab tagama tõrjetoiminguteks vajaliku tehnika ja personali liikumise.

16. Põllumajandus- ja Toiduamet arvestab käesoleva viibimiskeelu kehtestamisel lisaks eeltoodule ka eelnevalt Saimre Seakasvatus OÜ Nurme farmis avastatud taudikolde vahetus läheduses toimunud tauditõrje toimingute läbiviimise aktiivset takistamist inimeste poolt. 09.08.2025 toimus Saimre Seakasvatus OÜ territooriumi ümber avalik suuremahuline rahvakogunemine (meeleavaldus) eesmärgiga takistada või vähemalt edasi lükata PTA poolt tauditõrjemeetmete kohaldamist² ning sh farmis peetavate sigade hukkamist. Sündmust on laialdaselt kajastatud avalikus meedias.
17. Ameti hinnangul esineb arvestades eelpool toodud asjaolusid kõrge tõenäosus ka teiste sigalate juurde kogunemiseks. Kogunemisega kaasneb oht viiruse levikut veelgi suurendada ning juba tuvastatud taudikollete puhul takistab see tõrjemeetmete kohaldamist. Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) on teaduslikus aruandes [sedastanud \(https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2017.5068\)](https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2017.5068), et analüüsi käigus on jõutud järeldusele, et inimese vahendusel taudi levik mängib endiselt kriitilist rolli, hoolimata kõigist võetud meetmetest („The spatial analysis concluded that human-mediated spread of ASFV continues to play a critical role in the ASF epidemiology, despite all measures currently taken.“). 2011. a on Eesti Maaülikool koostanud SAKi riskiprofiili (<https://dspace.emu.ee/items/cb878eb1-7764-4370-b05d-7c098d91231f>, lk 10): „Viirus võib üle kanduda ka saastunud sööda (toidujäätmete), joogivee ja inventariga, samuti veterinaarsete protseduuride käigus, transpordivahenditega, kontakti korral korjaste või tapajäätmetega. Viirust võivad edasi kanda teised kodu- ja metsloomad, inimene, linnud, ektoparasiidid ja sääsed (CESPH, 2006)“.
18. Käesoleva viibimiskeelu kehtestamise seisuga ametile teadaolevatel andmetel³ soovivad isikud endiselt takistada Põllumajandus- ja Toiduameti tegevust ka Saimre Seakasvatuse OÜ Nurme farmis tauditõrje likvideerimisel. Inimesed on kogunenud vaatamata sellele, et 09.08.2025.a rahvakogunemisel saavutati ameti arusaamise kohaselt üksmeel selles, et kui Hispaania Referentlaborisse uurimiseks saadetud proovid näitavad positiivset tulemit, siis osapooled said aru sigade hukkamise vajadusest. Proovid andsid positiivse tulemuse, aga kodanikud leidsid uusi põhjendusi, miks sigu selles farmis ei peaks tapma st sisuliselt takistaksid tauditõrjetoimingute läbiviimist.
19. Ennetava meetmena on viibimiskeelu kehtestamine põhjendatud, sest selliselt saab vähendada riski loomataudi levikuks keskkonnast sigu pidava loomapidaja territooriumile, hoonesse või rajatisse. Minimeerima peab isikute ja veovahendite liikumist. Inimeste viibimine ja massiline kogunemine viiruspositiivse loomapidamisettevõtte läheduses on haiguse leviku riski arvestades lubamatu.
20. 14.08.2025 on toimunud Atria Farmid OÜ Kuula farmi läheduses intsident, kus isik on asunud PTA teenistujat ähvardama kirvega eesmärgiga takistada ameti tegevust. Ametil on arusaam, et taudi levik ja tõrjemeetmete rakendamise vajadus on ühiskonnas kaasa toonud laiema rahulolematuse esile kerkimise riigiaparaadi suhtes ja kodanikud on võtnud eesmärgiks seda väljendada ja oma arusaamiste eest

² Põllumajandus- ja Toiduamet pressiteade, 09.08.2025: <https://pta.agri.ee/uudised/pta-nurme-farmi-loomade-hukkamise-jaab-ootele> ; Maalehe artikkel ”Rahvas võitis!” Sigu veel ei tapeta, meeleavaldajad saavutasid PTA-ga kompromissi. 08.08.2025

³ Maalehe artikkel ”Midagi võtame kindlasti ette!” Meeleavaldajad pole sigade hukkamise otsusega rahul, 12.08.2025; ; Õhtulehe artikkel 14.08.2025 ”Jääme kasvõi lumeni! Viimased protestijad lubavad Nurme seafarmi ees edaspidigi valvata”

intensiivselt seista. Sellele tuginevalt on amet seisukohal, et tauditõrje toimingute takistamine ja seeläbi taudi leviku tõkestamise takistamine võib leida suure tõenäosusega aset ka teiste sigalate juures.

3. VAHETU SUNNI KASUTAMISE HOIATUS

21. Põllumajandus- ja Toiduametil on tuginedes KorS § 44 lõikele 6 õigus kasutada viibimiskeeldu rikkuva isiku suhtes vahetut sundi ja seda nii kaua, kui see on eesmärgi saavutamiseks vältimatu. Vastavalt KorS § 75 lg 1 sätestatule on õigus vahetut sundi kohaldada Politsei- ja Piirivalveametil.

4. VAIDLUSTAMISVIIDE

22. Isikul on õigus pöörduda oma kaebusega Tallinna Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus (HKMS) sätestatud korras. HKMS § 37 lg 2 kohaselt võib kaebusega nõuda: 1) haldusakti osalist või täielikku tühistamist (tühistamiskaebus); 2) haldusakti andmist või toimingute tegemist (kohustamiskaebus); 3) haldusakti andmise või toimingute tegemise keelamist (keelamiskaebus); 4) avalik-õiguslikus suhtes tekitatud kahju hüvitamist (hüvitamiskaebus); 5) haldusakti või toimingute õigusvastaste tagajärgede kõrvaldamist (heastamiskaebus); 6) haldusakti tühisuse, haldusakti või toimingute õigusvastasuse või muu avalik-õiguslikus suhtes tähtsust omava faktilise asjaolu kindlakstegemist (tuvastamiskaebus). HKMS § 46 lg 1 järgi võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates. HKMS § 46 lg 2 kohaselt kohustamiskaebuse võib esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti andmisest või toimingute tegemisest keeldumise teatavastegemisest arvates. Otsuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

LISAD.

Lisa 1. Kaardi väljavõtted – Maag Agro (2-l lehel);

Lisa 2. Kaardi väljavõtted – Aretusühistu (2-l lehel).

(allkirjastatud digitaalselt)

Raimo Heinam
Peadirektor

Koopia (elektroonselt): Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, ettevõtted vastavalt loetelule.